

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5. Vtrum resurrectionem suam argumentis probare debuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

In ratione ad finem, ad dicitur quod rationes habentur allate sunt in littera circa, erronea ratione, qua Christus corporaliter visu non cognoscebat in p...

SED CONTRA est, quod dicitur Marci ultimum. Post haec duobus ex eis ambulatibus, ostensus est in alia effigie euntibus in villam.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est) resurrectio Christi manifestanda fuit hominibus per modum, quo eis diuina reuelantur. Innotescunt autem diuina hominibus diuersimode, secundum quod diuersimode sunt affecti: nam illi, qui habent mentem bene dispositam, secundum veritatem diuina percipiunt. Illi autem, qui non habent mentem bene dispositam, diuina percipiunt cum quadam confusione dubitatis, vel erroris. Animalis enim homo non percipit ea, quae sunt spiritus Dei, ut dicitur in ad Corinthios. 2. Et in deo Christus quibusdam ad credendum dispositis, post resurrectionem apparuit in sua effigie: illis autem in alia effigie apparuit, qui iam videbantur circa fidem tepescere: vnde dicebant, Nos autem sperabamus, quia ipse esset redempturus Israel. vnde Gregorius dicit in Hom. quod talem se exhibuit in corpore, qualis apud illos erat in mente: quia enim adhuc in eorum cordibus peregrinus erat a fide: ite se longius finxit, scilicet ac si esset peregrinus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod dicit Augustinus in libro de Quæstionibus euangelij. Non omne quod fingimus, mendacium est: sed quando illud fingimus, quod nihil significat, tunc est mendacium: cum autem fictio nostra refertur in aliquam significationem, non est mendacium, sed aliqua figura veritatis, alioquin omnia quae a sapientibus, & sanctis viris, vel etiam ab ipso Domino figuratae dicta sunt, mendacia deputabuntur: quia secundum usitatum intellectum non consistit veritas in talibus dictis: sicut autem dicta, ita etiam finguntur facta sine mendacio ad aliquam significandam, & ita factum est hic, ut dictum est.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut Augustinus dicit in libro de Consensu euangelij. Dominus poterat transformari in carnem suam, ut alia re vera esset effigies ab illa, quam solebant intrinseci: quando quidem, & ante passionem suam transformatus est in monte, ut facies eius claresceret sicut sol: sed non ita nunc factum est. Non autem incongruenter accipimus hoc impedimentum in oculis eorum a Satana factum fuisse, ne agnosceret Iesus, unde Lucas ultimus dicitur, quod oculi eorum tenebantur, ne eum agnoscerent.

AD TERTIUM dicendum, quod ratio illa sequeretur, si ad alienam effigiem aspectum non fuissent reducti ad verum videndum Christi effigie: sicut enim Augustinus dicit ibidem. Tantu a Christo facta est permissio, ut scilicet per diuersum modo oculi eorum teneretur vsque ad sacramentum patris, ut vnitatem corporis eius participata, remotionem intelligatur impedimentum inimici, ut Christus

A possit agnosci: unde ibidem subditur, quod aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum: non quod ante clausis oculis ambularent: sed inerat aliquod, quo non sine reter agnosceret, quod videbant, quod scilicet caligo, & aliquis humor efficere solet.

ARTICVLVS V.

Primum Christus veritatem resurrectionis debuerit argumentis declarare.

AD QUINTVM sic proceditur. Videtur, quod Christus veritatem resurrectionis non debuerit argumentis declarare. Dicitur enim Ambrosius. Tolle argumenta ubi fides quaeritur: sed circa resurrectionem Christi quaeritur fides. non ergo habet ibi locum argumenta.

¶ 2 Præter Gregorius dicit, fides non habet meritum cui humana ratio præbet experimentum: sed ad Christum non pertinebat meritum fidei euacuare, ergo ad eum non pertinebat resurrectionem per argumenta confirmare.

¶ 3 Præter Christus in mundum venit, ut per eum homines beatitudinem adipiscantur, secundum illud Ioannis. 10. Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant: sed per huiusmodi ostensiones argumentorum videtur humana beatitudini impedimentum præstare: dicitur enim Ioannis. 20. Beati qui non viderunt, & crediderunt, ergo videtur, quod Christus non debuerit per aliqua argumenta resurrectionem suam manifestare.

SED CONTRA est, quod dicitur Actuum. 1. quod apparuit discipulis Christus per dies quadraginta in multis argumentis, loquens de regno Dei.

RESPON. Dicendum, quod argumentum dicitur dupliciter. Quandoque dicitur argumentum quæcumque ratio, rei dubie faciens fidem: quandoque autem dicitur argumentum aliquod sensibile signum, quod inducitur ad alicuius veritatis manifestationem: sicut etiam Aristoteles in libris suis aliquando videtur nomine argumenti. Primo igitur modo accipiendum argumentum, Christus non probauit discipulis suam resurrectionem per argumenta, quia talis probatio argumentatiua processisset ex aliquibus principiis, quae si non essent nota discipulis, nihil per ea eis manifestare quae ex ignotis non potest aliquid fieri notum: si autem essent eis nota, non transcenderet rationem humanam, & ita non essent efficacia ad fidem resurrectionis asstruendam, quae rationem humanam excedit. Oportet enim principia ex eodem genere assumi, ut dicitur in Primo Posteriorum. Probauit autem eis resurrectionem suam per auctoritatem sacrae scripturae (quae est fidei fundamentum) cum dixit, Oportet impleri omnia, quae scripta sunt in lege, & psalmis, & prophetis de me, ut habetur Lucas ultimus. Si autem accipiamur

Tertia S. Thomae.

Super Quæstionis quinquagesimae articulum quintum.

¶ Titulus in principio corporis ab ipso Auctore declaratur.

¶ In corpore, primo declaratur duplex acceptio argumenti. sicut prout est ratio, rei dubie faciens fidem, vel prout est sensibile signum ad manifestandam veritatem.

¶ Secundo in hoc quod sit, sumendo argumentum primo modo, duplici conclusionem. Prima est: Christus non probauit discipulis resurrectionem suam per argumenta. Secunda est: Christus probauit eis resurrectionem suam per argumentum tale (hoc est in quod) scilicet per sacra scriptura. Prima conclusio probatur, quia deest ratio principia argumentatiua nota discipulis. Secunda probatur ex Evangelio Luc. vltimo.

¶ Vbi dicitur, quod plures post resurrectionem visus est dominus hoc argumentum. sicut discipulis euntibus in Emmaus & cum Apostolis, aperiendo illis sensum, ut intelligerent scripturas, & in verbis allatis in littera.

¶ Tertio, in hoc quod quæsto, accipiendum argumentum secundo modo, vna conclusionem: Christus suam resurrectionem multis argumentis conuenienter declarauit. Probatur dupliciter: quare hoc fecerit, & ex parte eorum, & ex parte officii prædicandi.

¶ In Rhetorica Alexandri, cap. 4. a me-

¶ In Rhetorica Alexandri, cap. 4. a me-

¶ In Rhetorica Alexandri, cap. 4. a me-

¶ In Rhetorica Alexandri, cap. 4. a me-

¶ In Rhetorica Alexandri, cap. 4. a me-

¶ In Rhetorica Alexandri, cap. 4. a me-

¶ In Rhetorica Alexandri, cap. 4. a me-

¶ In Rhetorica Alexandri, cap. 4. a me-

¶ In Rhetorica Alexandri, cap. 4. a me-

¶ In Rhetorica Alexandri, cap. 4. a me-

¶ In Rhetorica Alexandri, cap. 4. a me-

3. di. 21. q. 2. art. 3. & 4. h. op. 3. ca. 24. Et op. 60. c. 22. Lib. 1. de fi. c. 5. non procul a fine, 10. 2. Homil. 26. in. Eu. in prin. illius.

In Rhet. ad Alexandri, cap. 4. a me-

Lib. 1. text. 20. tom. 1.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

lib. 1. c. 24.

ur secundo modo argumētum, sic dicitur Christus F
 suam resurrectionē argumētis declarasse, inquantū
 per quādā evidentia signa, se vere resurrexisse osten-
 dit. vnde in græco, vbi nos habemus, in multis argu-
 mentis, loco argumēti, ponitur tecmirion, quod est
 signum evidens ad probandum: quæ quidem signa
 resurrectionis Christus ostēdit discipulis pp duo. pri-
 mo quidem, quia non erant corda eorum disposita,
 ad hoc quod de facili fidem resurrectionis accipe-
 rent, vnde ipse dicit eis Luc. vlti. O stulti & tardi cor-
 de ad credendum, & Mar. vltimo exprobrauit illis
 incredulitatem eorum & duritiam cordis. Secūdo,
 vt per huiusmodi signa eis ostensa, efficacius eorum
 testimonium redderetur, secundum illud 1. Ioan. 1.
 Quod vidimus, & audiimus, & manus nostræ con-
 trectauerunt, hoc testamur.

AD PRIMVM ergo dicendū, q̄ Amb. ibi loquitur
 de argumentis, secundum rationem humanam pro-
 cedentibus, quæ inualida sunt ad ea, quæ sunt fidei
 ostendenda, sicut ostensum est. †

In corp. art.

AD SECVNDVM dicendum, q̄ meritum fidei est ex
 hoc, quod homo ex mandato Dei credit quod non
 videt. vnde illa sola ratio meritum excludit, quæ fa-
 cit videri per scientiam id, quod credendo proponi-
 tur, & talis est ratio demonstratiua. Huiusmodi autē
 rationes Christus non induxit ad resurrectionem
 suam declarandam.

In solutione
præc. ad 2.

AD TERTIVM dicendum, quod (sicut dictum est) H
 meritum beatitudinis, quod causat fides, non totali-
 ter excluditur, nisi homo nollet credere, nisi ea quæ
 videt: sed q̄ aliquis ea quæ non videt, credat p aliqua
 signa visa, non totaliter fidem euacuat nec meritum
 eius: sicut & Thomas, cui dictum est, Quia vidisti
 me, credidisti, aliud vidit & aliud credidit: vidit vul-
 nera, & credidit Deum. Est autem perfectioris fidei,
 qui non requirit huiusmodi auxilia ad credendū: unde
 ad arguendum defectum fidei in quibusdam Do-
 minus dicit Ioā. 4. Nisi signa & prodigia videritis, nō
 creditis. Et secundū hoc potest intelligi, quod illi, q̄
 sunt tam prompti animi, vt credant Deo etiā signis
 non visis, sint beati per comparisonem ad illos, qui
 non credunt nisi talia uideant.

ARTICVLVS VI.

† Super Questionis
quingentesima
Articulum sextum.

Vtrum argumenta, quæ Christus indu-
xit, sufficienter manifestauerint
resurrectionem eius.

Titulus clarus.
 In corpore ē
 vna conclusio
 responsiua, qua fito.
 Viraque manifesta-
 tio resurrectionis, sci
 licet per testimonium,
 & per argumentum,
 id est signum sensibi-
 le, fuit sufficiens in
 suo genere: hoc est
 altera in genere testi-
 monii, altera in gene-
 re signi sensibilis.

Locis supra
additis.

Et intellige suffi-
 cientiam ad causan-
 dam certam inem fi-
 dei, non certitudi-
 nem scientiæ. Ma-
 nifestatur conclusio
 quo ad primam par-
 tem, primo de testi-
 monio angelorum,
 secundo de testimo-
 nijs scripturarum.

AD SEXTVM sic proceditur.
 Videtur, q̄ argumenta quæ
 Christus induxit, non sufficienter
 manifestauerint veritatē resurre-
 ctionis eius. Nihil enim ostendit
 Christus discipulis post resurre-
 ctionem, quod etiā angeli homi-
 nibus apparētes, uel non ostende-
 rint uel ostendere nō poterint:
 nam angeli frequēter in humana
 effigie se hominibus ostenderūt,
 & cum eis loquebātur, & conuer-
 sabantur, & comedebant, ac si es-
 sent homines veri, sicut patet Ge-
 nesi. 18. de angelis, quos Abraham
 suscepit hospitio, & in libro To-
 biæ, de Angelo, qui eū duxit & re-
 duxit: & tamen angeli non habēt

vera corpora naturaliter sibi uni-
 ta, quod requiritur ad resurrectio-
 nem. non ergo signa quæ Chris-
 tus discipulis exhibuit, fuerunt
 sufficientia ad resurrectionē eius
 manifestandam.

¶ 2. Præc. Christus resurrexit resur-
 rectione gloriosa, id est, habēs si-
 mul humanam naturam cum glo-
 ria: sed quædam Christus ostēdit
 discipulis, quæ videntur esse con-
 traria naturæ humanæ: sicut quod
 ab oculis eorum euauit, & q̄ ad
 eos ianuis clausis intrauit: quæ
 autem videntur esse contraria glo-
 riæ: puta quod manducauit & bi-
 bit, & quod habuit vulnereum ci-
 catrices. ergo videtur quod illa ar-
 gumenta non fuerint sufficientia,
 neque conuenientia ad fidem re-
 surrectionis ostendendam.

¶ 3. Præc. Corpus Christi nō erat tale post resurre-
 ctionem, vt tangi deberet ab homine mortali, vnde & ip-
 se dixit Magdalenæ Io. 20. Noli me tangere: nondū
 enim ascendi ad patrem meum. non ergo fuit cōue-
 niens quod ad manifestandā ueritatem resurrectio-
 nis suæ, seipsum discipulis palpandum exhiberet.

¶ 4. Præc. Inter dotes glorificati corporis, præcipua
 videtur esse claritas, quam tamen in resurrectione
 nullo argumento ostendit. ergo videtur quod suffi-
 cientia fuerint illa argumenta ad manifestandā qua-
 litatem resurrectionis Christi.

¶ 5. Præc. *Angeli in testes resurrectionis inducti, ex
 ista dissonantia euangelistarum, insufficientes viden-
 tur. Nam apud Mat. Angelus super lapidem reuolu-
 rum, apud Marcum vero, intras angelus describitur
 visus a mulieribus ingressis monumentum. Et rur-
 sus ab istis vnus, a Ioanne duo sedentes, a Luca vero
 duo stantes describuntur. in conuenientia ergo vidē-
 tur testimonia resurrectionis.

SED CONTRA est, quod Christus, qui est Dei sapien-
 tia, suauiter & conuenienter disponit omnia, vt dici-
 tur Sap. 8.

RESPON. Dicendum, quod Christus resurrectionem
 suam dupliciter manifestauit, scilicet testimo-
 nio & argumento, siue signo, & vtraque manifesta-
 tio in suo genere fuit sufficiens. Est enim vtrius du-
 plici testimonio ad manifestandam suam resurrectio-
 nem discipulis: quorum neutrum potest refelli.
 Quorum primum est testimonium angelorum, qui
 mulieribus resurrectionem annuntiauerunt, vt pa-
 tet per omnes euangelistas. Aliud autem est testimo-
 nium scripturarum, quas ipse proposuit ad ostensio-
 nem suæ resurrectionis, vt dicitur Luca ultimo. Ar-
 gumenta etiam fuerunt sufficientia ad ostendendam
 veram resurrectionem, & gloriosam. Quod autem
 fuerit vera resurrectio, ostendit vno modo ex parte
 corporis. Circa quod, tria ostendit. Primo qui-
 dem, quod esset corpus verum & solidum, non cor-
 pus phantasticum vel rarum, sicut est aer. Et hoc
 ostendit per hoc, quod corpus suum palpabile præ-
 buit: vnde ipse dicit Lucæ vltim. Palpate, & videte,
 quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me ui-
 detis habere. secundo ostendit quod esset corpus hu-
 manum, ostendendo eis veram effigiem, quam ocu-
 lis intuerentur. tertio ostendit eis, quod esset idem
 numero corpus, quod prius habuerat, ostēdo eis
 vulne.

Vbi quo ad testimo-
 nium angelorum, po-
 test adde, quod in
 die Ascensionis ange-
 li testimonium periti
 habuerunt: resurrectio-
 ni Christi, annuncian-
 do illis locum, & te-
 cundum aduentū ita
 testimonium angelorum
 habemus non solum
 per mulieres, sed ad
 ipsos discipulos im-
 mediate. Secunda
 autem pars conclu-
 sionis declaratur quo
 ad duo ostensa: pri-
 mo quo ad veram
 resurrectionem: secū-
 do quo ad gloriam
 illius factis ordinate
 in litera. In qua cla-
 ra sunt omnia.

Argument
sufficienter

lib. 1
circ
cap
par
med

Homil
Euan
loa p

Trac
med
com g